

Hygienombud inom kommunal vård - och omsorg

TRÄFF NR 2

CARINA HANSSON
HYGIENSJUKSKÖTERSKA

Hygienombudsträff kommunal vård och omsorg 24/2

Vårdhygien Jämtland Härjedalen

- ▶ Välkommen! Vi börjar kl. 14:00
- ▶ Stäng av din mikrofon så länge
- ▶ Skriv gärna i chatten var ni arbetar och antal om ni är flera som sitter tillsammans.

Innehåll denna gång

- ▶ Genomgång av Årshjul - hygienombud, fliken för kommunens hygienombud flyttad
- ▶ Förråd- regler och rutiner
- ▶ Antibiotikasmart - möjlighet till certifiering
- ▶ Vårdhygienisk egenkontroll (VEK)
- ▶ Vad gäller för användning av skyddshandskar
- ▶ Frågor
- ▶ Teams vi tittar på nya Teamet och visar nästa mötes länk

Förra gången

- ▶ Vilka är Vårdhygien
- ▶ Hygienombudets uppdragsbeskrivning
- ▶ Självskattning gällande Basala hygienrutiner (BHR),
- ▶ Kommentarer från självskattning
- ▶ Hitta till Vårdhygiens hemsida
- ▶ Inskickade frågor
- ▶ BHR - skyddshandskar
- ▶ Struktur för en eventuell plattform
- ▶ Nästa hygienombudsträff.

Prenumerera på nyhetsbrev från Smittskydd & Vårdhygien

Nyheter | Vårdgivarwebb RJH

Prenumerera på våra nyheter

Skriv in din e-postadress och tryck på knappen. Markera eller avmarkera sedan de nyhetsbrev du vill ha eller vill säga upp med kryssrutorna. Klicka sen på knappen Spara

Prenumerera / Avbeställ

E-postadress är en personuppgift. För att kunna skicka ut vårt nyhetsbrev till dig behöver vi spara din e-postadress i vårt webbpubliceringssystem. Uppgifterna kommer endast att behandlas av Region Jämtland Härjedalen och raderas när prenumerationen är avslutad.

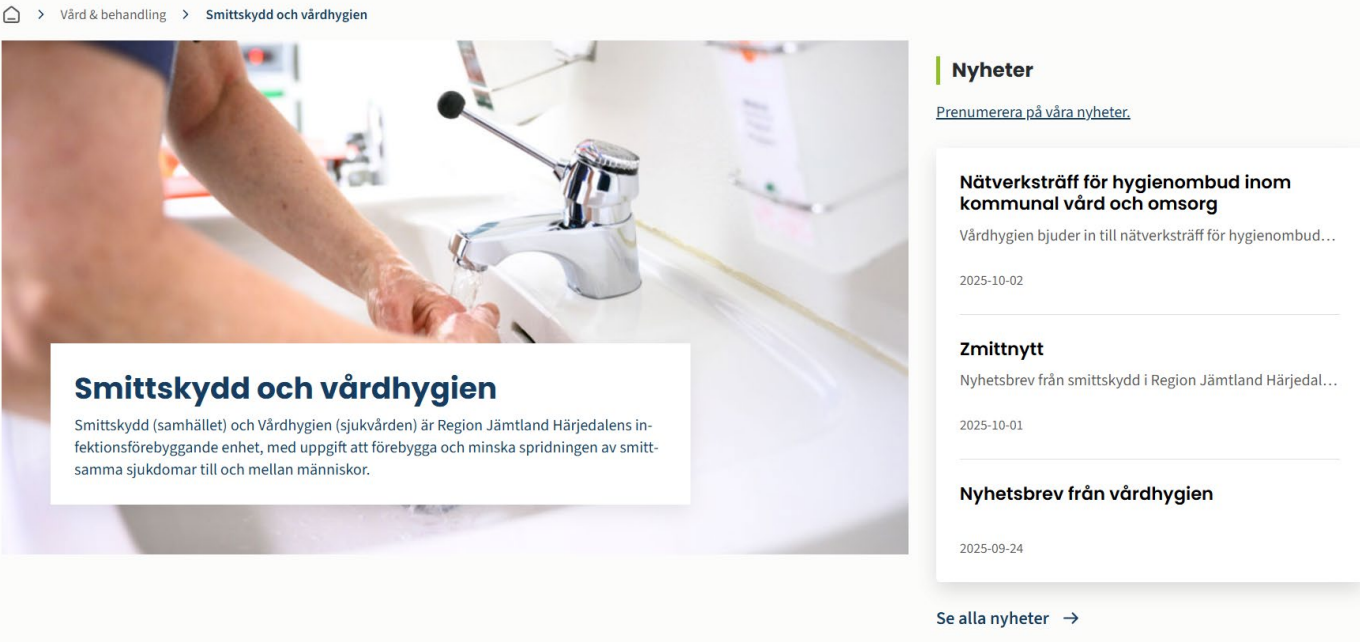
Utan samtycke kan vi inte registrera din prenumeration. Genom att skicka prenumerationsanmälan samtycker du till vår registrering av din e-postadress.

Läs mer om [vår behandling av personuppgifter](#) .

Lite ändringar på Smittskydd & Vårdhygiens hemsida

[REGIONJH.SE](https://regionjh.se)

► Googla Vårdhygien region Jämtland Härjedalen

The screenshot shows the website's navigation bar with the breadcrumb "Smittskydd och vårdhygien". The main content area features a large image of hands being washed in a sink. Below the image is a section titled "Smittskydd och vårdhygien" with a brief description of the department's role. To the right, there is a "Nyheter" (News) section with three items: "Nätverksträff för hygienombud inom kommunal vård och omsorg" (dated 2025-10-02), "Zmittnytt" (dated 2025-10-01), and "Nyhetsbrev från vårdhygien" (dated 2025-09-24). At the bottom of the news section is a link "Se alla nyheter →".

Smittskydd och vårdhygien

Smittskydd (samhället) och Vårdhygien (sjukvården) är Region Jämtland Härjedalens infektionsförebyggande enhet, med uppgift att förebygga och minska spridningen av smittsamma sjukdomar till och mellan människor.

Nyheter

[Prenumerera på våra nyheter.](#)

Nätverksträff för hygienombud inom kommunal vård och omsorg

Vårdhygien bjuder in till nätverksträff för hygienombud...

2025-10-02

Zmittnytt

Nyhetsbrev från smittskydd i Region Jämtland Härjedal...

2025-10-01

Nyhetsbrev från vårdhygien

2025-09-24

[Se alla nyheter →](#)

Vårdhygien

Vårdhygien är en rådgivande funktion för all regional och kommunal vård och omsorg. Vårdhygiens främsta uppgift är att förebygga uppkomst av vårdrelaterade infektioner samt att förebygga smittspridning genom rådgivning, utbildning och riktlinjer.

Vårdhygieniska riktlinjer

Kunskapsstöd vårdhygien

Kommunal vård och omsorg

Vi tittar på årshjulet

Teman att arbeta med

Januari – Tema Basala hygienrutiner (BHR)

+

Februari – Tema förråd

–

Tema förråd

Det är viktigt att upprätthålla en produkts renhetsgrad, vilket innebär att den måste hanteras aseptiskt så att det rena förblir rent och det sterila förblir sterilt. För att säkerställa detta ända fram till patienten behöver flera faktorer beaktas, bland annat avemballering, korrekt förvaring i förråd och god handhygien vid all hantering.

Förpackning av steril produkt, sterila produkter ska förpackas i tre lager.

Förråd-årshjulet februari

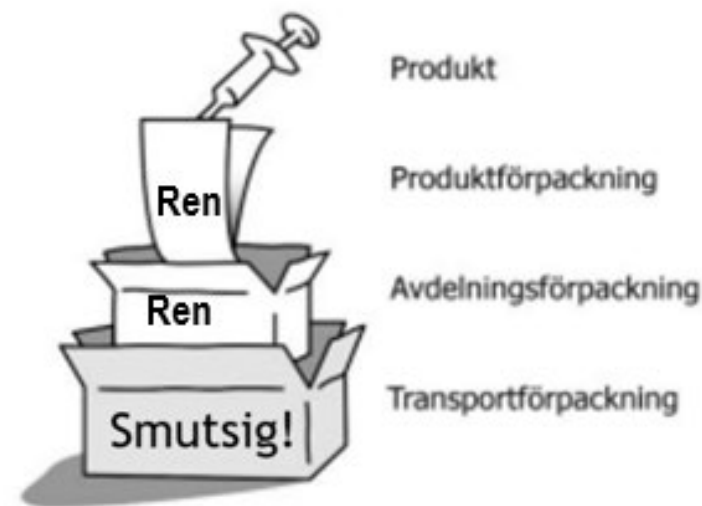
- ▶ Det är viktigt att bevara en produkts renhetsgrad, det vill säga att hantera produkten aseptiskt för att behålla det rena rent och det sterila sterilt. Renhetsgraden ska bevaras hela vägen fram till patienten.
- ▶ Mottagaren utför leveranskontroll.
- ▶ Defekta transportförpackningar (trasiga, fuktiga, nedfläckade, tillknycklade, brutna etc.) ska rapporteras till förrådet och sändas åter.
- ▶ Avemballering görs på en avskild plats för att undvika kontaminering av exempelvis vårdmiljö eller förråd.
- ▶ Innan avemballering påbörjas desinfekteras arbetsytor (tex vagn) där man hanterar avdelningsförpackningar om de inte ställs direkt in i förråd.
- ▶ Förkläde bärs vid uppackning, händerna desinfekteras efter att transportförpackningen öppnats. Dvs avdelningsförpackningarna hanteras med desinfekterade händer.
- ▶ Bakteriefilmen

Textilier - ren tvätt

- ▶ Textilier förvaras torrt, dammfritt och fritt från möjlig kontamination från miljön. De förvaras i ett förvaringsskåp eller på en avskild hylla i ett stängt rum.
- ▶ Boendes tvätt bör hängtorkas inne i deras lägenhet inte i tvättstugan.
- ▶ Regelbunden rengöring av hyllor/skåp där rena textilier förvaras ska utföras. Rena textilier förvaras inte i tvättstuga, våtutrymme eller på golv.

Sterila produkter

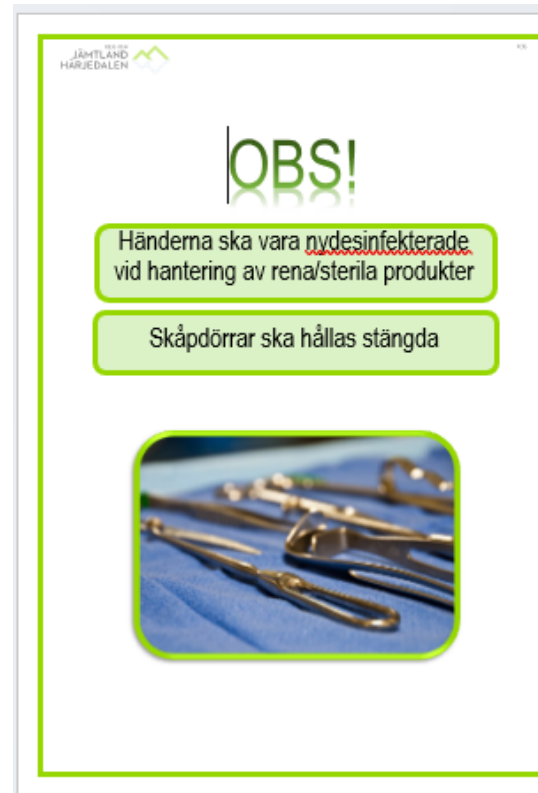
- ▶ Sterila produkter ska levereras enligt trelagersprincipen.
- ▶ Om ni trots det får leverans av sterilt utan avdelningsförpackning lägger ni produkterna i desinfekterad plastlåda med lock (alt plastpåse) vid uppackning.
- ▶ Sterilt förvaras separat från andra renhetsgrader
- ▶ Transportförpackning får inte förvaras i sterilt förråd.
- ▶ Steriltmaterial skyddas från solljus och rummet/skåpet har en jämn temperatur

Figur 1 Tre-lagers-principen. Bild från SIS-TR 57:2020.

Sterila produkter

- ▶ Produkter med olika renhetsgrader förvaras åtskilt
- ▶ Sterilt material förvaras på hyllor i eget rum annars i eget skåp/lådor
- ▶ Inget som tagits ut ur förrådet får läggas tillbaka

Generellt i förråd

- ▶ Handdesinfektion ska finnas i nära anslutning till dörr eller skåp
- ▶ Inget förvaras på golv då det är smutsigt och det även förhindrar städ
- ▶ Produkterna förvaras i sina avdelningsförpackningar i förrådet
- ▶ Alla förpackningar samt övrigt rent (tex textil) hanteras med desinfekterade händer
- ▶ Det bör finnas skriftlig rutin på hur och hur ofta de olika förråden ska rengöras och städas
- ▶ Omläggingsmaterial som förvaras hos patient/brukare förvaras skyddat i en låda med lock
- ▶ All personal har kunskap om vad en produktförpackning är och hur den ska förvaras

Förråd

- ▶ Flergångsprodukter och utrustning som kan återanvändas ska rengöras/desinfekteras innan de återförs till förråd/närförråd eller används hos annan vård- och omsorgstagare
- ▶ Instrument (sax, pincett etc) desinfekterade i diskdesinfektor förvaras helst i låda med lock och ska diskas om varje vecka för att bibehålla renhetsgrad (även lådan).
- ▶ Material som inte kan rengöras direkt, förvaras separat från rent material tills rengöring och desinfektion är utförd.

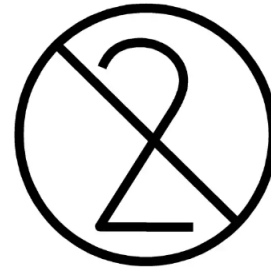
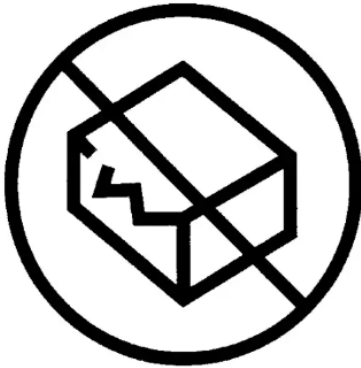

Symboler på förpackningar

För medicintekniska produkter där spårbarheten är ett specificerat krav ska varje produktförpackning/avdelningsförpackning ha en tydlig märkning

Batch

Städ av förråd

- ▶ Städfrekvens anpassas utifrån vilken verksamhet som bedrivs, typ av förråd, materialåtgång med mera.
- ▶ Ytor där material förvaras rengörs med sådan frekvens att de hålls dammfria.
- ▶ Rengöring av hyllor, skåp och lådor i förråd sker med rengöringsmedel och vatten.
- ▶ I sterilt förråd rengörs och desinfekteras hyllor/lådor med ytdesinfektionsmedel med rengörande effekt (tensid).

Exempel på förråd	Exempel på ytor	Frekvens på städning
Förråd till exempel avdelningsförråd eller i behandlingsrum där sterila och medicintekniska engångsprodukter förvaras, till exempel omläggingsmaterial, produkter avsedda för venprovtagning	Öppna hyllor	1 gång/vecka eller anpassat
	Stängda skåp, lådor	1 gång/månad eller anpassat
	Golv	1 gång/dag i behandlingsrum 1-2 gånger/vecka eller anpassat i övriga förråd
Förråd för desinfekterade medicintekniska flergångsprodukter, till exempel saxar, peanger	Hylla/or i stängda skåp eller lådor där produkter förvaras	1 gång/vecka (lämpligen i samband med att produkter desinfekteras)

Omvärldsbevakning, antibiotikasmart

- ▶ Antibiotikan är hotad!
- ▶ I nuläget beräknas runt 700 000 personer årligen i världen dö på grund av antibiotikaresistens
- ▶ År 2050 beräknas siffran att vara uppe i tio miljoner.

2019-04-30 TT/Dagens Medicin, WHO

Vill ni bli en certifierad antibiotikasmart enhet?

Antibiotikasmart Sveriges kriterier för äldre- och funktionshinderomsorg - Antibiotikasmart Sverige

1. Verksamheten har utsett ombud med uppgift att stötta i arbetet med tillämpning och uppföljning av smittförebyggande rutiner (hygienombud). +

2. Verksamheten har en etablerad kontakt eller samverkan med regionens vårdhygieniska enhet. +

3. Verksamheten genomför och dokumenterar mätningar av vårdrelaterade infektioner (VRI), riskfaktorer och antalet pågående antibiotikabehandlingar. Mätningarna genomförs minst en gång varje år. +

4. Verksamheten genomför och dokumenterar mätningar av personalens följsamhet till basala hygienrutiner och klädregler (BHK). Mätningarna genomförs minst en gång varje år. +

5. Verksamheten genomför och dokumenterar årligen en vårdhygienisk egenkontroll (VEK). +

6. Verksamheten upprättar en handlingsplan baserad på resultaten av genomförda mätningar.

7. Verksamheten arbetar med åtgärder utifrån en upprättad handlingsplan.

8. Verksamheten har en dokumenterad struktur för hur mätningar och upprättad handlingsplan kontinuerligt följs upp och återspeglas till berörda chefer och medarbetare.

9. Verksamheten genomför årligen utbildning och träning för all personal i basala hygienrutiner och andra smittförebyggande åtgärder.

Certifierad ab smart enhet

- ▶ Genom att arbeta med Antibiotikasmart Sveriges kriterier bidrar ni till en ökad patientsäkerhet genom färre infektioner, minskad smittspridning och därmed minskat behov av antibiotika.
- ▶ Kriterierna syftar till att skapa engagemang, ge inspiration samt bidra till ett systematiskt förbättringsarbete inom antibiotika- och vårdhygienområdet.

Vårdhygienisk egenkontroll (VEK)

Ett verktyg i systematiskt kvalitetsarbete

- ▶ Vårdhygienisk egenkontroll är avsedd att användas av Ec som stöd för att säkerställa god vårdhygienisk kvalitet i kommunal vård och omsorg.
- ▶ Ska göras årligen enligt avtal Vårdhygien och kommunen.
- ▶ Verktöget är anpassat att användas i verksamheter som bedriver både SÄBO, H/T, olika boendeformer inom SOL och LSS.
- ▶ Beskrivande dokument med tillhörande bilagor i form av checklista för egenkontroll med vägledande text och mall till handlingsplan finns för nedladdning.
- ▶ Vi tittar lite snabbt
- ▶ Länken ligger i rubriken fråga din chef om den är gjord annars kanske ni kan göra den gemensamt.

Basal hygien

SOSFS 2015:10 (M och S)
Föreskrifter

Basal hygien i vård och omsorg

Socialstyrelsens
författningssamling

Enligt Socialstyrelsens föreskrifter (SOSFS 2015:10) om
basal hygien i vård och omsorg gäller följande

Alltid

Arbetskläder

Handdesinfektion

Fri nedom
armbågen

Vid behov

Handtvätt

Handskar

Skyddskläder

Enligt Vårdhandboken (Arbetsmiljöverket)

Stänkskydd

Andningsskydd

Uppsatt
hår/skägg

Okunskap och myter om handskar

"Handskar skapar en barriär mellan bakterier och händer. Att använda dem förhindrar att bakterier sprids".

"Handskar hjälper till att hålla mina händer rena och minskar chans att ta upp bakterier som kan göra mig sjuk".

Håller du
med?

Handhygien och skyddshandskar

- ▶ Handhygien är en del av basala hygienrutiner och en av de viktigaste åtgärderna för att förebygga vårdrelaterade infektioner och smittspridning
- ▶ God handhygien motverkar därav även antibiotikaresistens!
- ▶ Det är vanligt med onödig användning av skyddshandskar vilket lättare leder till smittspridning
- ▶ Handskar används även vid kontakt med desinfektionsmedel, vissa läkemedel samt stickande/skärande (AFS 2011:19).

När ska handskar användas?

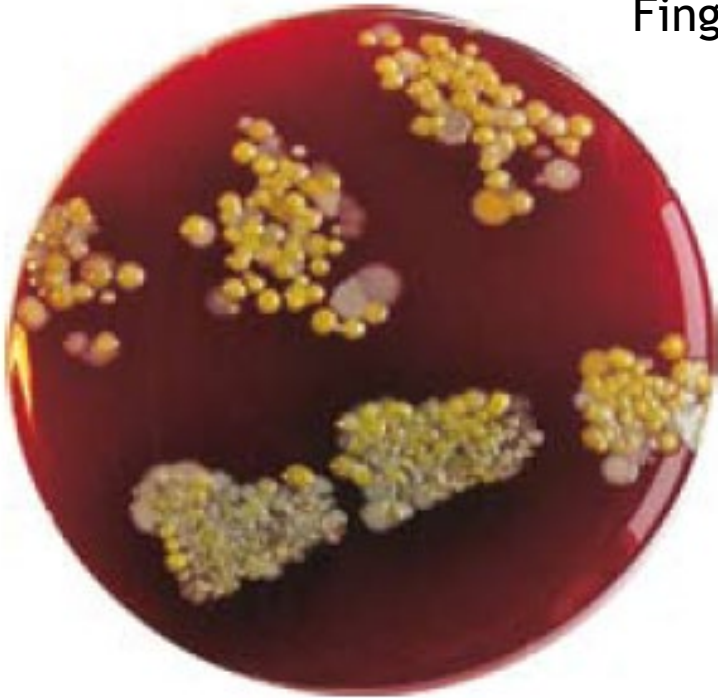
- ▶ Vid risk för kontakt med kroppsvätska
- ▶ Handskarna är patient och momentbundna
- ▶ Desinfektera alltid innan/efter undersökningshandske
- ▶ Mikroskopiska hål
- ▶ Håll förpackningen ren
- ▶ Renhetsgraden
- ▶ Överdriven användning av handskar irriterar huden
- ▶ Klimatpåverkan
- ▶ Skydda dina händer på fritiden och smörj händerna ofta

Basal
hygien

Handdesinfektion

Fingrar f

Fingrar eft

Kommentarer från självskattningar ang användning av handskar

Bäst att använda handskar i nästan alla möjliga fall

Jag använder handskar även om jag inte kommer i kontakt med kroppsvätskor!

Jag använder handskar vid alla moment inne hos vårdtagaren

Jag använder i princip alltid handskar det känns mer hygieniskt

Jag använder handskar hos brukare , det kan bli vätskor och dyl ändå.

Budskap att ta med

- ▶ En nydesinfekterad hand är renare än en skyddshandske. Följ BHK och undvik onödig användning av handskar
- ▶ Vid handskanvändning ökar risken att vi sprider smitta
- ▶ Skyddshandskarna är inte heller så rena som vi tror. Även en nyöppnad handskförpackning innehåller mikroorganismer.
- ▶ Du kan inte bli smittad genom hel hud - hel hud är en säker barriär!

Rädsla/för säkerhets skull

"Jag tycker att det känns fräschare att använda handskar när jag ska ta i patienten, speciellt om jag ska göra något vid t.ex. armhålor, ljumskar eller fötter."

"Det känns mer tryggt att ha handskar, både för min och patientens skull. Man vet ju aldrig vad som kan hända och bakterier syns ju inte heller, så det är säkrast så."

Hur resonerar du?

Budskap att ta med

- ▶ Även om vi inte kan förutse alla situationer så är det relativt få situationer där det behövs handskar. Följ basala hygienrutiner ihop med hel hud är risken minimal att du utsätts för smitta.
- ▶ Det är inte farligt för dig att ta i patienten, även om hen bär på smitta, eller känns ofräsch, handdesinfektionen dödar bakterier/virus.
- ▶ Vad gör du om du får kroppsvätska på din hela hud?
- ▶ Handskar istället för hel hud?
- ▶ Du kan inte bli smittad genom hel hud - hel hud är en säker barriär!

Felaktig vana/slarv

"Ibland är det en kollega som frågar om hjälp snabbt och då tar jag bara på mig handskar och förkläde, för att jag inte hinner sprita händerna innan handskarna."

Vet du någon situation där du "väljer bort" handdesinfektion?

Budskap att ta med

- ▶ Om vi verkligen bara använder handskar i de situationer vi behöver, så blir det relativt få moment under en dag och i de situationerna kan vi invänta att handdesinfektionen torkar.
- ▶ Massera in händerna med handdesinfektion, så att den sprids ut över hela händerna och då också torkar snabbare.
- ▶ Hur mkt handdesinfektion behövs?
- ▶ Passa på att prata med patienten och berätta vad du ska göra, medan spriten torkar.

Fråga 1 från verksamheten hanns inte med i mötet

- ▶ *Får man handla till vårdtagare i arbetskläder ?*
- ▶ *Innebär detta någon risk?*
- ▶ *Ok att utföra uppdrag i tjänsten, ofta har man en jacka/kofta som skyddar.*
- ▶ *Ingen större risk så länge man inte bär inköpen i famnen.*

Fråga 2 från verksamheten hanns inte med i mötet

- Är det något speciellt att tänka på vid slutstädning när någon med känd multiresistent bakterie ska städas ut från SÄBO?
- De flesta svar brukar gå att hitta i den här Grundläggande vårdhygieniska rutiner inom kommunalvård- och omsorg

b. Slutstäd av lägenhet SÄBO

Checklista i ordningsföljd

Rummet städas enligt ordningsföljd nedan, först med städduk, rengöringsmedel och vatten alt. Mikrofiberduk/vatten, därefter ytdesinfekteras (tork/engångsduk med alkoholbaserat ytdesinfektionsmedel med tensid) säng, ev sängbord, handtag samt alla ytor inne i toalettutrymmet enligt nedan.

Yta/Objekt som ska rengöras
Dörrkarmar, dörrhandtag, lysknappar, larmknappar, fönsterbräda, persiennsnöre/handtag
Byt städduk
Sängkontroll, däck, sänggrindar/gavlar, madrass (alla sidor) (sedan desinfektion enligt ovan)
Byt städduk
Garderob in- och utvändigt samt klädhängare, medicinskåp
Byt städduk
Toalettutrymme (ska sedan desinfekteras enl ovan)
Dörrkarm, dörrhandtag, lysknapp, larmknapp+ev snöre
Hållare till M-tork, tvål- spritflaska, kran, handfat
Byt städduk
Duschslang, handtag och stril
Toalettstol samt förhöjningar och pallar
Golv
Damsug eller tormoppa golv, toalettutrymmet sist
Torka med fuktmopp, rengöringsmedel och vatten
När golvet i toalettutrymmet är torrt ytdesinfekteras detta
Hjälpmiddel rengörs innan återlämning

Svar fråga 2

14 Slutstäd av lägenhet, SÄBO

Slutstädning bör utföras av service-/vård-/omsorgspersonal.

- Rengöring genom mekanisk bearbetning (vanligt städ), därefter desinfektion av samtliga ytor med alkoholbaserad ytdesinfektion med tensid.
- Golv rengörs med rengöringsmedel.
- Förpackningar med handskar och förkläden kasseras.
- Madrasser (tex madrasser med överdrag) tvättas om möjligt annars rengörs enligt Vårdhandbokens rutiner, se avsnitt Vårdbädden.
- Är madrassen avtorkningsbar ska även denne rengöras och desinfekteras.

Slutstäd/städ vid känd smitta

Genomförs enligt slutstäd ovan men Virkon används i stället för alkoholbaserad ytdesinfektion med tensid. Detta görs efter att en boende tillfrisknar efter Clostridioides difficile eller magsjuka samt vid utflyttningsstäd efter boende som bär på MRB (multiresistenta bakterier).

Struktur för gemensam plattform

- ▶ Teamsgrupp för hygienombuden - Kan ni hitta teamet?
- ▶ Vid problem maila någon av oss så lägger vi till er i teamet.

Carina.hansson@regionjh.se

erika.bjorklund@regionjh.se

- ▶ Ni är alltid välkomna att maila oss frågor

Nästa träff

- ▶ Nästa träff 25 maj 14-15,30
- ▶ Vi sänder kallelse via MAS men ni kan även se i Teams
- ▶ Vid 3 eller färre deltagare ställs nätverksträffen in.

Kontakt med Vårdhygien

Telefonnummer

Nathalie Sjölander 063-154612

Carina Hansson 063-153318

Erika Björklund 063-153380

Regionväxel 063-153000

E-postadress

nathalie.sjalander@regionjh.se

carina.hansson@regionjh.se

erika.bjorklund@regionjh.se

FBL smittskydd.vardhygien@regionjh.se

Ni är viktiga - för era medborgare!

Tack för ert engagemang

